

DECIZIE

6 martie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Valeriu Doagă
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic
Dumitru Mardari

examinând recursul declarat de Eugeniu Turuta,
în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Eugeniu Turuta împotriva companiei nerezidente „East Electronics” (Grecia) cu privire la constatarea încălcării drepturilor de autor și repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea drepturilor de autor,
împotriva deciziei din 14 august 2018 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 12 aprilie 2016 Eugeniu Turuta a depus cerere de chemare în judecată împotriva companiei nerezidente „East Electronics” (Grecia), prin care a solicitat:

- constatarea încălcării de către compania „East Electronics” a drepturilor sale morale de autor (dreptul la paternitate, dreptul la nume și dreptul la retractarea operei) asupra operei (cărții) „5000 integrated circuit power audio amplifiers”;

- constatarea încălcării de către compania „East Electronics” a drepturilor sale patrimoniale de autor (dreptul exclusiv de reproducere, distribuire și punere la dispoziție în regim interactiv) asupra operei (cărții) „5000 integrated circuits power audio amplifiers”;

- pentru încălcarea drepturilor sale morale de autor (dreptul la paternitate, dreptul la nume și dreptul la retractarea operei), încasarea de la compania „East Electronics” a sumei de 141 004 lei sau 6 400 euro;

- pentru încălcarea drepturilor sale patrimoniale de autor (dreptul exclusiv de distribuire și dreptul exclusiv de import), încasarea de la compania „East Electronics” a sumei de 141 004 lei sau 6 400 euro;

- pentru încălcarea drepturilor sale morale de autor, obligarea companiei „East Electronics” de a publica pe site-ul său informația despre restabilirea dreptului violat, timp de 6 luni.

În motivarea cererii de chemare în judecată, Eugeniu Turuta a indicat că este autor a mai multor cărți din domeniul informării despre componentele electronice,

semiconductoare, în special, a cărții „5000 integrated circuits power audio amplifiers”.

Cartea (opera) menționată a fost creată de către el pe parcursul mai multor ani, iar oferta publică a cărții a fost plasată pe site-ul său personal, <https://www.turuta.md>.

A invocat că pârâtul a postat cartea „5000 integrated circuits power audio amplifiers” pe site-ul <https://www.eastelectronics.gr>, iar prin acest fapt i-a încălcat drepturile sale de autor.

Astfel, consideră că acțiunile pârâtului privind reproducerea și distribuirea în regim interactiv a cărții „5000 integrated circuits power audio amplifiers”, fără a indica numele autorului, fără a se conforma cerințelor autorului de retractare a operei, în lipsa unui contract cu titularul drepturilor patrimoniale de autor, sunt ilegale.

Reproducerea și distribuirea în regim interactiv a operei protejate prin Legea dreptului de autor de către „East Electronics”, încalcă dreptul lui de autor, cauzându-i prejudicii materiale grave.

A menționat că Hotărârea Guvernului nr. 641 din 12 iulie 2001 despre tarifele minime ale remunerației de autor, prevede că tarifele minime ale remunerației de autor sunt obligatorii pentru toate persoanele fizice și juridice care valorifică opere literare, artistice și științifice pe teritoriul Republicii Moldova, indiferent de tipurile de proprietate sau gestiune. Anexa nr. 1 din hotărâre, în tabelul nr. 1, prevede tariful minimal al remunerației de autor plătit sub formă de cote procentuale calculate din prețul unei cărți egal cu minim 5 % (în cazul editării operei originale: autorului operei, pentru alte surse de plată diferite de cele subvenționate de la bugetul de stat). Tabelul nr. 2 prevede norma tirajului pentru literatura de popularizare a științei de cel puțin 8 000 mii exemplare, iar nota a) privind aplicarea tarifelor indicate în tabelul 1 și 2 prevede că, dacă numărul exemplarelor de carte editate este mai mic decât o normă de tiraj, onorariul va fi achitat ca pentru o normă de tiraj.

Astfel, a reținut că calculul sumei remunerației pe care ar fi datorat-o violatorul, reieșind din tariful minim pentru drepturile patrimoniale de autor asupra cărții în litigiu, este următorul: 16 euro (prețul unei cărți obținut de către pârât prin vânzare legală) x 8 000 exemplare (norma de tiraj, conform Hotărârii Guvernului nr. 641) = 12 800 euro : 100 x 5 (5%, tariful minim a remunerației de autor, în cote procentuale, conform Hotărârii Guvernului nr. 641) = 6 400 euro sau 6 400 euro x 22.0319 (cursul de schimb al BNM leu/euro din data de 16 martie 2016) = 141 004 lei.

La fel, a menționat că tariful minim al remunerației de autor calculat pentru cartea în litigiu, drepturile de autor asupra căreia se încalcă, în baza prețului de vânzare legală obținut de către pârât, se încadrează în limitele prevăzute de art. 63 din Legea nr. 139 din 2 iulie 2010, fiind mai mic de 500 000 lei, motiv din care, consideră că are tot temeiul să solicite aplicarea prevederilor art. 63 din Legea nr. 139 din 2 iulie 2010 în vederea achitării compensației pentru încălcarea drepturilor morale de autor, în sumă totală de 141 004 lei, precum și achitării compensației pentru încălcarea drepturilor patrimoniale de autor, în sumă totală de 141 004 lei.

A indicat că repararea prejudiciului material solicitat nu se încadrează în categoria de recuperare a pierderilor, inclusiv al beneficiului ratat suportat de

partea lezată, sau a perceperii profitului obținut ilegal de cel care a violat drepturile, unica prevedere legală aplicabilă referitor la mărimea valorii reparării materiale a prejudiciului moral fiind achitarea unei compensații de la 500 până la 500 000 lei pentru dreptul încălcat, legea nesolicitând probarea mărimii compensației de către solicitant, aceasta fiind lăsată la discreția ultimului.

Totodată, deoarece decizia instanței din Republica Moldova urmează să fie recunoscută și executată în Grecia, consideră că este în drept să solicite încasarea compensației pentru încălcarea drepturilor patrimoniale de autor în mărime de 141 004 lei, în valuta țării în care urmează să fie recunoscută și executată decizia instanței din Republica Moldova, ceea ce va constitui suma de 12 800 euro.

La 5 aprilie 2017, în cadrul ședinței de judecată, reclamantul a depus cererea de concretizare a pretențiilor, prin care a indicat că numărul de exemplare de carte reproduse și distribuite de pe site-ul <https://www.eastelectronics.gr>, conform extrasului de pe pagina web a pârâtului, este de 2 218 exemplare. Iar, conform e-mailului de confirmare a plății, prețul de vânzare a unei cărți obținut de către pârât este de 16 euro pentru o carte.

Prin urmare, a menționat că suma totală care urmează să fie încasată de la pârât cu titlu beneficiu ratat, constituie 35 488 de euro.

Astfel, prin cererea de concretizare a pretențiilor, reclamantul a solicitat:

- constatarea încălcării de către compania „East Electronics” a drepturilor sale morale de autor (dreptul la paternitate, dreptul la nume și dreptul la retractarea operei) asupra operei (cărții) „5000 integrated circuit power audio amplifiers”;

- constatarea încălcării de către compania „East Electronics” a drepturilor sale patrimoniale de autor (dreptul exclusiv de reproducere, distribuție și punere la dispoziție în regim interactiv) asupra operei (cărții) „5000 integrated circuits power audio amplifiers”;

- pentru încălcarea drepturilor sale morale de autor (dreptul la paternitate, dreptul la nume și dreptul la retractarea operei), în temeiul art. 63 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 139 din 2 iulie 2010, încasarea de la compania „East Electronics” a sumei de 60 000 lei (câte 20 000 lei pentru fiecare drept încălcat);

- pentru încălcarea drepturilor sale patrimoniale de autor (dreptul exclusiv de reproducere, distribuție și punere la dispoziție în regim interactiv), în temeiul art. 63 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 139 din 2 iulie 2010, încasarea de la compania „East Electronics” a sumei de 35 488 de euro cu titlu de venit ratat.

- pentru încălcarea drepturilor morale de autor (dreptul la nume) la valorificarea operei (cărții), în temeiul art. 63 alin. (6) lit. a) și art. 65 din Legea nr. 139 din 2 iulie 2010, obligarea companiei „East Electronics” de a publica pe site-ul său <https://www.eastelectronics.gr> informația despre restabilirea dreptului violat (hotărârea judecătorească în limba greacă) timp de 6 luni pe cheltuiala sa. (f.d.134-135)

Totodată, prin cererea separată din 5 aprilie 2017, reclamantul Eugeniu Turuta a solicitat compensarea cheltuielilor de judecată în sumă totală de 6 900 lei și 50 euro, dintre care: cu titlu de cheltuieli pentru traducerea în limba greacă a hotărârii instanței de fond - 2 500 lei, cheltuieli pentru traducerea în limba greacă a cererii de apel - 2 500 lei, cheltuieli pentru traducerea în limba greacă a citației în instanța de apel - 500 lei, cheltuieli pentru traducerea în limba greacă a formei speciale a Convenției de la Haga - 500 lei, cheltuieli pentru traducerea din limba greacă a

dovezii de citare legală - 900 lei și plata pentru procedura de comunicare solicitată de către Ministerul Justiției al Greciei - 50 euro. (f.d. 128)

Prin hotărârea din 5 aprilie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Eugeniu Turuta.

S-a constatat încălcarea de către compania „East Electronics” a drepturilor morale de autor (dreptul la paternitate, dreptul la nume și dreptul la retractarea operei) ale lui Eugeniu Turuta asupra operei (cărții) „5000 integrated circuits power audio amplifiers”.

S-a constatat încălcarea de către compania „East Electronics” a drepturilor patrimoniale de autor (dreptul exclusiv de reproducere, distribuire și punere la dispoziție în regim interactiv) ale lui Eugeniu Turuta asupra operei (cărții) „5000 integrated circuits power audio amplifiers”.

S-a încasat de la compania „East Electronics” în beneficiul lui Eugeniu Turuta suma de 60 000 lei (câte 20 000 lei pentru fiecare drept încălcat), în temeiul art. 63 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 139 din 2 iulie 2010, pentru încălcarea drepturilor morale de autor (dreptul la paternitate, dreptul la nume și dreptul la retractarea operei) ale lui Eugeniu Turuta asupra cărții „5000 integrated circuits power audio amplifiers”;

S-a obligat compania „East Electronics”, în temeiul art. 63 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 139 din 2 iulie 2010, pentru încălcarea drepturilor morale de autor (dreptul la nume) ale lui Eugeniu Turuta la valorificarea operei (cărții) „5000 integrated circuits power audio amplifiers”, să publice pe site-ul său, <https://www.eastelectronics.gr>, informația despre restabilirea dreptului violat (hotărârea judecătorească în limba greacă) timp de 6 luni din contul său.

S-a respins cerință înaintată de către Eugeniu Turuta împotriva companiei „East Electronics” privind încasarea, cu titlu de venit ratat, a sumei de 35 488 de euro, ca fiind neîntemeiată.

S-a încasat de la compania „East Electronics” în beneficiul reclamantului Eugeniu Turuta, cu titlu de cheltuieli de judecată, 4 300 lei pentru traducerea actelor judiciare, 5 000 lei pentru onorariul achitat avocatului și 50 euro, în lei moldovenești la data executării prezentei hotărâri judecătorești, pentru taxa achitată pentru comunicarea actelor judiciare.

S-a încasat de la compania „East Electronics” în beneficiul statului Republica Moldova taxa de stat în mărime de 300 lei.

La 14 aprilie 2018, Eugeniu Turuta a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând casarea hotărârii în partea respingerii pretențiilor cu privire la încasarea despăgubirilor sub formă de venit ratat pentru încălcarea drepturilor patrimoniale de autor.

La 26 iulie 2017 Eugeniu Turuta a depus cerere de apel motivată, solicitând instanței de apel să modifice hotărârea primei instanțe, cu admiterea integrală a pretențiilor referitor la încasarea despăgubirii, cu titlu de venit ratat, pentru încălcarea drepturilor patrimoniale de autor, în mărime de 35 488 de euro.

Prin decizia din 14 august 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Eugeniu Turuta și s-a menținut hotărârea din 5 aprilie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

La 4 ianuarie 2019 Eugeniu Turuta a declarat recurs, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei din 14 august 2018 a Curții de Apel Chișinău și a

hotărârii din 5 aprilie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă integral.

În motivarea recursului, recurentul a exprimat dezacordul cu decizia instanței de apel, menționând că este ilegală, neîntemeiata și pasibilă de a fi casată.

În acest sens, a invocat că instanța de apel a apreciat arbitrar circumstanțele cauzei, a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată și nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată.

Eugeniu Turuta a relatat că instanța de fond a încălcat în mod flagrant drepturile sale procedurale, și anume, dreptul de a modifica acțiunea și dreptul de a prezenta probe.

Astfel, a indicat că în cadrul examinării cauzei în instanța de fond, la 5 aprilie 2017, a înaintat cerere de concretizare a pretențiilor în care și-a extins cerințele. La cerere a anexat o probă suplimentară - extras de pe pagina web a pârâtului (<http://www.east-electronics.gr>) în format de text (log), în care este evidențiat numărul de descărcări (valorificări) ale operei (cărții) în litigiu.

Instanța de fond a examinat cererea de concretizare, dar a respins cerința privind încasarea despăgubirii pentru venitul ratat, pentru încălcarea drepturilor patrimoniale de autor pe motivul neprezentării probelor care să confirme valoarea venitului ratat.

Astfel, instanța a omis să anexeze la dosar atât cererea de concretizare a pretențiilor cât și proba suplimentară.

Acest fapt a fost constatat în cadrul examinării dosarului în instanța de apel atunci, când judecătorul raportor a informat apelantul că cererea sa de concretizare a pretențiilor dar și proba care dovedește numărul de valorificări a operei (cărții) lipsește în dosar.

Totodată, recurentul a invocat că instanța de fond a stabilit cuantumul despăgubirii pentru încălcarea dreptului de autor în mărime de 60 000 lei pentru încălcarea dreptului moral al autorului, dar nu și pentru încălcarea dreptului patrimonial.

Mai mult ca atât, chiar dacă instanța de fond a constatat încălcarea dreptului patrimonial de autor asupra operei în litigiu, instanța nu a încasat pentru această încălcare nici o despăgubire sau compensație, fapt ce constituie încălcare a dreptului la proprietate garantat de art. 1 al Protocolului nr. 1 la Convenția Europeană pentru Drepturile Omului.

La fel, Eugeniu Turuta a remarcat că în cererea de chemare în judecată a solicitat, pentru încălcarea drepturilor patrimoniale de autor (dreptul exclusiv de distribuire și dreptul exclusiv de import), încasarea sumei de 141 004 lei sau 6 400 euro.

Depunând cererea de concretizare a pretențiilor și-a extins pretențiile (fapt constatat și de instanța de apel), însă nu a modificat sau renunțat la pretențiile din cererea inițială de chemare în judecată.

Prin urmare a reținut că atât instanța de fond cât și instanța de apel nu au examinat și nu s-au expus asupra cerinței esențiale de încasare, pentru încălcarea drepturilor patrimoniale de autor (dreptul exclusiv de distribuire și dreptul exclusiv de import) a sumei de 141 004 lei sau 6 400 euro.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele cauzei atestă că copia deciziei integrale a instanței de apel a fost recepționată de către Eugeniu Turuta la 7 noiembrie 2018 (f.d. 170).

Din aceste considerente, Colegiul consideră că recursul din 4 ianuarie 2019 este declarat în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Prin încheierea din 27 februarie 2019 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Eugeniu Turuta a fost considerat admisibil.

În conformitate art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Conform art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărîrii atacate, fără a administra noi dovezi.

Art. 444 din Codul de procedură civilă, prevede că recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Verificând materialele cauzei, în raport cu argumentele invocate în recurs și în coroborare cu normele de drept aplicabile la caz, Colegiul consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, din considerentele ce succed.

Din suportul probatoriu prezent la materialele cauzei, Colegiul constată că la 12 aprilie 2016 Eugeniu Turuta a depus cerere de chemare în judecată împotriva companiei nerezidente „East Electronics” (Grecia), solicitând: constatarea încălcării de către compania „East Electronics” a drepturilor sale morale de autor (dreptul la paternitate, dreptul la nume și dreptul la retractarea operei) asupra operei (cărții) „5000 integrated circuit power audio amplifiers”; constatarea încălcării de către compania „East Electronics” a drepturilor sale patrimoniale de autor (dreptul exclusiv de reproducere, distribuire și punere la dispoziție în regim interactiv) asupra operei (cărții) „5000 integrated circuits power audio amplifiers”; pentru încălcarea drepturilor sale morale de autor (dreptul la paternitate, dreptul la nume și dreptul la retractarea operei), încasarea de la compania „East Electronics”

a sumei de 141 004 lei sau 6 400 euro; pentru încălcarea drepturilor sale patrimoniale de autor (dreptul exclusiv de distribuire și dreptul exclusiv de import), încasarea de la compania „East Electronics” a sumei de 141 004 lei sau 6 400 euro; pentru încălcarea drepturilor sale morale de autor, obligarea companiei „East Electronics” de a publica pe site-ul său informația despre restabilirea dreptului violat, timp de 6 luni. (f.d. 3-6)

Ulterior, la 5 aprilie 2017, în cadrul ședinței de judecată, reclamantul a depus cererea de concretizare a pretențiilor din cererea inițială, prin care a solicitat: constatarea încălcării de către compania „East Electronics” a drepturilor sale morale de autor (dreptul la paternitate, dreptul la nume și dreptul la retractarea operei) asupra operei (cărții) „5000 integrated circuit power audio amplifiers”; constatarea încălcării de către compania „East Electronics” a drepturilor sale patrimoniale de autor (dreptul exclusiv de reproducere, distribuire și punere la dispoziție în regim interactiv) asupra operei (cărții) „5000 integrated circuits power audio amplifiers”; pentru încălcarea drepturilor sale morale de autor (dreptul la paternitate, dreptul la nume și dreptul la retractarea operei), în temeiul art. 63 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 139 din 2 iulie 2010, încasarea de la compania „East Electronics” a sumei de 60 000 lei (câte 20 000 lei pentru fiecare drept încălcat); pentru încălcarea drepturilor sale patrimoniale de autor (dreptul exclusiv de reproducere, distribuire și punere la dispoziție în regim interactiv), în temeiul art. 63 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 139 din 2 iulie 2010, încasarea de la compania „East Electronics” a sumei de 35 488 de euro cu titlu de venit ratat; pentru încălcarea drepturilor morale de autor (dreptul la nume) la valorificarea operei (cărții), în temeiul art. 63 alin. (6) lit. a) și art. 65 din Legea nr. 139 din 2 iulie 2010, obligarea companiei „East Electronics” de a publica pe site-ul său <https://www.eastelectronics.gr> informația despre restabilirea dreptului violat (hotărârea judecătorească în limba greacă) timp de 6 luni pe cheltuiala sa. (f.d.134-135)

Judecând cauza, prima instanță prin hotărârea din hotărârea din 5 aprilie 2017 a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Eugeniu Turuta și a constatat încălcarea de către compania „East Electronics” a drepturilor morale (dreptul la paternitate, dreptul la nume și dreptul la retractarea operei) și patrimoniale (dreptul exclusiv de reproducere, distribuire și punere la dispoziție în regim interactiv) de autor ale lui Eugeniu Turuta asupra operei (cărții) „5000 integrated circuits power audio amplifiers”.

A încasat de la compania „East Electronics” în beneficiul lui Eugeniu Turuta suma de 60 000 lei (câte 20 000 lei pentru fiecare drept încălcat), în temeiul art. 63 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 139 din 2 iulie 2010, pentru încălcarea drepturilor morale de autor (dreptul la paternitate, dreptul la nume și dreptul la retractarea operei) ale lui Eugeniu Turuta asupra cărții „5000 integrated circuits power audio amplifiers”;

A obligat compania „East Electronics”, în temeiul art. 63 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 139 din 2 iulie 2010, pentru încălcarea drepturilor morale de autor (dreptul la nume) ale lui Eugeniu Turuta la valorificarea operei (cărții) „5000 integrated circuits power audio amplifiers”, să publice pe site-ul său, <https://www.eastelectronics.gr>, informația despre restabilirea dreptului violat (hotărârea judecătorească în limba greacă) timp de 6 luni din contul său.

A respins cerință înaintată de către Eugeniu Turuta împotriva companiei „East Electronics” privind încasarea, cu titlu de venit ratat, a sumei de 35 488 de euro, ca fiind neîntemeiată.

A încasat de la compania „East Electronics” în beneficiul reclamantului Eugeniu Turuta, cu titlu de cheltuieli de judecată, 4 300 lei pentru traducerea actelor judiciare, 5 000 lei pentru onorariul achitat avocatului și 50 euro, în lei moldovenești la data executării prezentei hotărâri judecătorești, pentru taxa achitată pentru comunicarea actelor judiciare.

A încasat de la compania „East Electronics” în beneficiul statului Republica Moldova taxa de stat în mărime de 300 lei.

Ca urmare a examinării cererii de apel, instanța de apel, prin decizia din 14 august 2018 a Curții de Apel Chișinău, a respins apelul declarat de Eugeniu Turuta și a menținut hotărârea din 5 aprilie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Judecând recursul, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Art. 118 alin. (3) din Codul de procedură civilă stipulează că, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sînt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu dispozițiile art. 130 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

Conform art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărîrea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

La rîndul său, art. 240 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă prevede că, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admisibilitatea acțiunii.

Instanța judecătorească adoptă hotărîrea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Prin prisma art. 241 alin. (1-6) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărîrea în numele legii.

Hotărîrea judecătorească constă din partea introductivă și partea dispozitivă. În cazurile prevăzute la art. 236 alin. (5) din Codul de procedură civilă, hotărîrea judecătorească constă din partea introductivă, partea descriptivă, motivare și dispozitiv. Fiecare parte a hotărârii se evidențiază separat în textul acesteia.

În partea introductivă se indică locul și data adoptării, denumirea instanței care o pronunță, numele membrilor completului de judecată, al grefierului, al părților și al celorlalți participanți la proces, al reprezentanților, obiectul litigiului și pretenția înaintată judecătii, mențiunea despre caracterul public sau închis al ședinței.

În partea descriptivă se indică succint pretențiile reclamantului, obiecțiile pârâtului și explicațiile celorlalți participanți la proces.

În motivare se indică: circumstanțele cauzei, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărârii.

În altă ordine de idei Colegiul notează că Codul de procedură civilă consacră principiul general după care orice hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată și să reprezinte premisa pentru soluția din dispozitiv. Aceasta dispoziție este edictată atât în interesul unei bune administrări a justiției și încrederii ce trebuie să inspire justițiabililor, cât și pentru a se da instanțelor superioare posibilitatea de a controla judecata primelor instanțe.

Pentru satisfacerea acestui principiu, judecătorii fondului sunt datori să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea lor, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o.

Astfel, pentru ca hotărârea judecătorească să corespundă acestor cerințe, instanța de judecată, primordial, trebuie să identifice obiectul acțiunii civile, care-l formează pretențiile reclamantului față de pârât, adresate instanței de judecată în scopul apărării propriilor drepturi și care reies din raportul material-litigios și în privința cărora instanța de judecată urmează să se expună prin hotărâre.

Respectiv, instanței de judecată îi revine o deosebită atenție de a determina raportul material-litigios dintre părți întru constatarea corectă a specificului obiectului acțiunii civile și temeiului acestuia.

Subsecvent identificării raporturilor dintre părți, instanța de judecată urmează să stabilească obiectul probațiunii în cauza dedusă judecății, circumstanță care presupune în sine conturarea faptelor juridice prin care se justifică pretențiile și obiecțiile părților și fără de care este imposibilă soluționarea justă a litigiului.

La capitolul legalității hotărârilor instanței de judecată, CtEDO a statuat în repetate rânduri necesitatea motivării hotărârilor, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite.

Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. CtEDO a menționat că este motivată în mod corespunzător o decizie care permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (*Hirvisaari vs. Finlanda*).

În acest sens se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cerințele și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în speță lipsește.

Colegiul remarcă că omiterea aspectului dat constituie o încălcare a art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, care garantează oricărei persoane dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei sale.

Instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre.

În prezenta cauză, toate solicitările au fost expuse de reclamant în cererea de chemare în judecată și cererea de concretizare a cerințelor.

Din conținutul cererii de concretizare nu reiese clar și expres că reclamantul ar fi renunțat la pretențiile din cererea inițială.

Mai mult, pe parcursul examinării cauzei, conform procesului-verbal al ședinței de judecată din 5 aprilie 2017 (f.d. 53-55), reclamantul și reprezentantul acestuia au menționat expres despre faptul că susțin integral cererea de chemare în judecată.

Astfel, se conturează concluzia că, deși cererea de concretizare a acțiunii nu are un conținut clar în ceea ce privește susținerea sau renunțarea la cererea inițială, fapt care ar putea într-un oarecare mod duce în eroare instanțele judecătorești, din procesul-verbal al ședinței de judecată din 5 aprilie 2017 rezultă în mod explicit că acțiunea inițială, în urmă depunerii cererii de concretizare, a fost în continuare susținută de reclamant.

În circumstanțele enunțate și contextul normelor de drept citate supra, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că hotărârile judecătorești pronunțate de instanțele ierarhic inferioare nu satisfac criteriile legalității și temeiniciei unui act judecătoresc deoarece nu relevă nici o concluzie asupra pretenției inițiale cu privire la încasarea de la compania „East Electronics” a sumei de 141 004 lei sau 6 400 euro pentru încălcarea drepturilor patrimoniale de autor, și anume a dreptului exclusiv de distribuire și dreptul exclusiv de import, deși aceasta cu certitudine a fost înaintată și susținută în judecată.

Colegiul conchide că prin emiterea unor hotărâri superficiale, poate fi pusă în pericol însăși substanța dreptului individului la un proces echitabil în aspectul accesului la justiție garantat de art. 6 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, prerogativă care prezumă dreptul la o hotărâre motivată, instanța judecătorească fiind obligată a se expune asupra tuturor pretențiilor invocate de către acesta.

Or, în cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit la cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat acțiunea posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a dreptului la un proces echitabil (cauza CEDO Hiro Balani vs. Spania, hotărârea din 9 decembrie 1994).

Ținând cont de imposibilitatea instanței de recurs de a corecta respectivele omisiuni, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție concluzionează asupra necesității remiterii cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că s-a constatat într-o manieră certă că hotărârile judecătorești pronunțate nu satisfac standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătoresc, omisiune care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Eugeniu Turuta, a casa decizia din 14 august

2018 a Curții de Apel Chișinău și a remite cauza spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecare, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, să verifice circumstanțele importante, probele administrate și reexaminând cauza să emită o hotărâre legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al participanților la proces la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Eugeniu Turuta.

Se casează decizia din 14 august 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Eugeniu Turuta împotriva companiei nerezidente „East Electronics” (Grecia) cu privire la constatarea încălcării drepturilor de autor și repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea drepturilor de autor, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța apel, la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Valeriu Doagă

judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic

Dumitru Mardari